

Reurt Boelema schrijft eerste boek over Lakenvelders

'Lakenvelder zeldzamer dan tijger'

Half augustus verschijnt het allereerste Nederlandse boek over het Lakenvelder rund.

De Lakenvelder – niet uit het veld te slaan is geschreven door Reurt Boelema. Hoewel het sympathieke oud-Hollandse ras zich mag verheugen in een stijgende populariteit, is het nog niet uit de gevarenzone. „Lakenvelders zijn in de wereld zeldzamer dan tijgers.”

Tekst: Gineke Mons
Beeld: Geert Marissen

Er zijn weinig Hollandse runderrassen zo karakteristiek en herkenbaar als de Lakenvelder. Het is dan ook verbazingwekkend dat er nooit eerder een boek over is verschenen, beaamt auteur Reurt Boelema. „Het enige boek dat bestaat, is in 1970 geschreven door een Britse lord, David Stuart: *An illustrated history of belted cattle*, dat ging over alle gelakende runderrassen in de wereld. Meer Lakenvelderboeken zijn er niet.”

Binnenkort verschijnt dan ook een uniek, rijk geïllustreerd werk van de hand van Boelema. Een prachtig boek waarin niet alleen de geschiedenis van het ras en het stamboek uitgebreid aan bod komen, maar dat tevens ingaat op de praktische houderij en de economische mogelijkheden van het ras.

Lakenvelder-fan

Boelema (1982) is een echte Lakenvelder-fan. Als vijftienjarige jochie met een passie voor koeien kocht hij zelf zo'n kalf, waar op de woonboerderij in Bunne (DR) wel plek voor was. Inmiddels staan daar vier kalfkoeien op een grupstalletje.

Van 2001 tot 2009 maakte hij deel uit van de redactie van het stamboekblad De Lakenvelder. Vervolgens vertrok hij voor een jaar naar Schotland. Toen hij terugkwam, vroeg stamboekvoorzitter Arie Apeldoorn of hij geen zin had om een boek te schrijven – en aldus geschiedde. Want over de Lakenvelders is genoeg te vertellen, blijkt als Boelema aan zijn keukentafel in Wageningen enthousiast van wal steekt.

Mutatie

„Lakenvelders zijn waarschijnlijk ontstaan uit een spontane mutatie bij eenkleurige runderen”, doceert hij. „Zo'n 500-600 jaar geleden waren de oorspron-

kelijke Nederlandse runderen eenkleurig, een beetje muisgrijs. Daar zat af en toe een gelakende tussen. Waarschijnlijk is de adel daar op ingesprongen en is daar verder mee gaan fokken.” De decoratieve runderen zijn ook vandaag de dag nog steeds in trek als kasteel- en parkrund.

In 1918 werd het eerste Lakenvelder stamboek opgericht. Als gevolg van ruiming van de situatie penibel geworden. Het stamboek wilde de fokkers verenigen om zo het ras overeind te houden, maar samenwerking stond niet in hun woordenboek. „Ze moesten fokmateriaal uitwisselen, maar men gunde elkaar geen succes. Er werden zelfs goedgetekende stiertjes geëcastreerd om te voorkomen dat een ander daarmee kon fokken.” In 1931 werd het stamboek opgeheven.

'Stille bolle'

Na de Tweede Wereldoorlog wilde de Nederlandse regering de voedselvoorziening stimuleren – er mocht nooit meer honger zijn – en daarom mocht er alleen gefokt worden met koeien van een erkend stamboek. „Daar hadden de Lakenvelder-fokkers dus een probleem, want er was geen stamboek meer. In de jaren vijftig waren er nog maar een paar fokkers over. Die hielden hun stieren dus illegaal; ze stonden 365 dagen per jaar binnen. Zo'n stier noemde ze de 'stille bolle', die dekte de koeien ook binnen. Deze zelfde stijfkoppigheid die er eerst voor had gezorgd dat het stamboek uit elkaar viel, bleek nu dus de redding voor het ras, omdat de eigenwijze fokkers gewoon stiekem door gingen.”

Qua melkproductie moest het ras het wel afleggen tegen andere Hollandse rassen. In 1979, bij de oprichting van het nieuwe stamboek, waren er nog maar 323 zwarte en rode Lakenvelders over, waarvan slechts 100 met een goede tekening. Destijds

Reurt Boelema schreef een boek over Lakenvelders, „leuk om te doen, maar veel werk”.

ging het stamboek met nog geen 30 fokkers van start. Nu, 35 jaar verder, telt de Vereniging Lakenvelder Runderen 330 leden, die in totaal zo'n 3.000 dieren hebben. Jaarlijks kalven ongeveer 1.100 koeien af, vertelt Boelema.

Gesloten populatie

Toch behoren de Lakenvelders nog steeds tot de zeldzame landbouwhuisdieren. Het ras is nog niet uit de gevarenzone. „De bekendheid van het ras neemt toe, maar het struikelblok van eind jaren zeventig is niet opgelost. Genetisch gezien is de populatie gesloten. Het stamboek eist ook dat een fokstier afkomstig is uit stamboekouders en vier stamboekgrootouders. Dat is wel een risico; ik zou daar zelf iets liberaler in staan en ook dieren die minder raszuiver zijn, accepteren. Je moet wel variatie houden binnen een populatie, want dat is de basis voor fokkerij.”

Ook qua gebruiksdoelen zou er meer variatie in mogen zijn, meent hij. De meeste mensen die Lakenvelders houden, doen het voor de hobby. De Lakenvelders zijn populair bij landgoedeigenaren en mensen met bijvoorbeeld een camping, bed & breakfast of zorgboerderij. Dat soort hobbyfokkers is vooral gefocust op een fraaie tekening. Dan bestaat het risico dat andere eigenschappen naar de achtergrond verdwijnen, schetst Boelema.

Er is ook een groep fokkers die Lakenvelders houdt voor het vlees. „De Lakenvelder heeft een supervleeskwiteit, en de koeien zijn voor de consument heel herkenbaar. Daar is de stichting Lakenvelder Vlees goed op ingesprongen en op dit moment is het vlees niet aan te slepen. Maar

we moeten wel zorgen dat er voldoende evenwicht blijft in de populatie, dat er straks niet omwille van de vraag allerlei goede stieren aan de slachthaak hangen.”

Er is maar één melkveehouder die uitsluitend Lakenvelders melkt, Bertus Hoekman uit Oosthem (FR). Die melkt er ruim 100. „Een heel rationele fokker, waar veel goede bloedlijnen vandaan komen”, vindt Boelema. Hij zou graag zien dat er meer boeren Lakenvelders gaan melken, omwille van de differentiatie in fokkerij-eigenschappen.

Low-budget-koeien

En op zich moet je met het ras ook, of misschien wel juist, in deze tijd nog een boterham kunnen verdienen. Lakenvelders zijn heel sober; op gras, hooi en een liksteen kunnen ze al een heel eind komen. Boelema weet van een Nederlandse fokker in Ierland, die met Lakenvelders prima uit de voeten kan op terreinen waar normaal alleen schapen overleven.

Brok hebben ze niet nodig; de meeste Lakenvelders die hij in het veld tegenkomt, zijn eigenlijk te vet. Verder hebben ze harde klauwen en worden ze makkelijk drachtig. Afkalven gaat doorgaans probleemloos. De sobere koeien kunnen makkelijk oud worden, waardoor er minder jongvee nodig is. Daar staat tegenover dat de melkproductie gemiddeld niet hoger ligt dan zo'n 5.000 liter. Qua vlees moet je rekenen op maximaal 575 kilo geslacht-gewicht voor een volwassen stier, aldus Boelema.

„Dit zijn wel koeien waar je low-budget mee kunt opstarten”, zegt hij. „Volgens mij kun je echt spekkoper worden als je

biologische Lakenvelders gaat melken en daar zelf kaas van maakt. Die kaas wordt nog gewilder dan het vlees”, droomt hij hardop. „Wie weet, als ik ooit een boerderijtje vind, en een vrouw tegenkom die het leuk vindt om kaas te maken... Melken kan ik zelf wel. Het lijkt me geweldig om ooit een keer met mijn Lakenvelder-hobby geld te verdienen.”

Voorlopig werkt Boelema nog fulltime voor KI Samen als exportmanager en coördinator van het Belgische team. Hij vliegt regelmatig naar Afrika, Ierland en zelfs naar buitenlandse contreien als Kirchizië en Afghanistan. Tussen de bedrijven door heeft hij het Lakenvelder-boek geschreven. „Heel leuk om te doen, maar toch raad ik het niemand aan. Had nooit gedacht dat het zó veel werk zou zijn.”

Sympathie

Wat hij van tevoren ook niet had verwacht, is dat iedereen die hij tegenkomt zo enthousiast reageerde. „Niet alleen burgers, maar ook boeren. Iedereen weet dat het een zeldzaam ras is. Dat kweekt sympathie. Mensen vinden het belangrijk dat dat behouden blijft. Wist je dat er meer tijgers op de wereld zijn dan Lakenvelders? Als het ras verloren gaat, is het echt weg. Ook uit het oogpunt van biodiversiteit mag het ras niet verdwijnen.”

Het boek *De Lakenvelder – niet uit het veld te slaan* is vanaf eind augustus verkrijgbaar bij Uitgeverij Roodbont. Tot 1 september geldt een actieprijs van 22,95 euro inclusief gratis verzending.